

HOOFDSTUK 3. KRACHTLIJNEN VAN HET BELGISCHE CONTROLEREGIME

Het Belgische regime voor de controle op vuurwapens omvat meer dan alleen de wapenwet. Hoewel deze wet er het sluitstuk van vormt, bestaat het regime ook uit een stelsel van decreten, besluiten en omzendbrieven die door diverse overheden in België werden uitgevaardigd. Het Belgische controleregime moet bovendien gesitueerd worden in een internationale context. Het opvolgen, uitvoeren en controleren van dit hele stelsel van vuurwapenregelgeving gebeurt door diverse overheidsdiensten, gaande van de Federale Overheidsdiensten Justitie en Binnenlandse Zaken, de departementen Sport en Natuur en Bos van de gewestelijke en gemeenschapsoverheden, tot de provinciegouverneurs en de politiediensten (zowel lokaal als federaal).

In dit hoofdstuk worden de krachtlijnen van het juridische en institutionele kader van het Belgische controleregime aangegeven. In paragraaf 3.1 besteden we aandacht aan enkele internationale teksten, waaronder de Europese vuurwapenrichtlijn. Vervolgens gaan we in paragraaf 3.2 dieper in op de Belgische wapenregelgeving. We focussen hierbij specifiek op twee vragen. Ten eerste: welke vuurwapens kunnen particulieren verwerven en welke niet? Daartoe bekijken we de drie categorieën wapens die door de wapenwet worden onderscheiden: de verboden, de vrij verkrijgbare en de vergunningsplichtige wapens. Ten tweede behandelen we de vraag hoe particulieren vuurwapens kunnen verwerven. Om deze vraag te beantwoorden gaan we dieper in op de voorwaarden waaraan voldaan moet worden om een vergunning, een jachtverlof, een sportschutterslicentie of een andere titel te krijgen. Hierbij gaan we in het bijzonder in op de wettige redenen voor wapenbezit. Tot slot van dit hoofdstuk worden in een kort overzicht de overheidsdiensten voorgesteld die bevoegd zijn in het kader van het Belgische regime voor de controle op vuurwapens.

3.1 Internationale regelgeving

Het is niet de doelstelling van dit boek om alle initiatieven te belichten die in de internationale context genomen werden met betrekking tot vuurwapens. In dit hoofdstuk

wordt alleen gefocust op teksten die een impact hebben op het Belgische controle-regime. Met betrekking tot de Verenigde Naties is dat het Protocol tegen de ongeoorloofde vervaardiging van en handel in vuurwapens, hun onderdelen en stukken en van munitie. Wat de Europese Unie betreft, gaat het over de Europese richtlijn 91/477 over de controle op de verwerving en het voorhanden hebben van wapens.¹

3.1.1 *Het VN-Vuurwapenprotocol (2001)*

In 2001 keurde de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties een Protocol goed tegen de ongeoorloofde vervaardiging van en handel in vuurwapens, hun onderdelen en stukken en van munitie. Dit Protocol vult de VN-Conventie tegen transnationale georganiseerde misdaad aan.² Het is van kracht sinds 3 juli 2005 en is hoofdzakelijk gericht op de bestrijding en de strafbaarstelling van de illegale vervaardiging en handel van vuurwapens en munitie, alsook op het onderzoek en de vervolging van transnationale inbreuken waarbij er georganiseerde misdaad in het spel is. Interstatelijke handel valt niet onder het toepassingsgebied. Het Protocol bepaalt ook niets over het legale wapenbezit door particulieren of over legale wapenhandel in de binnenlandse context.

Een aantal bepalingen in het Protocol zijn echter wel relevant voor binnenlandse controleregimes op particulier wapenbezit. Het gaat onder meer over de verplichting om procedures met betrekking tot de inbeslagname, confiscatie en vernietiging van illegaal vervaardigde of verhandelde vuurwapens (artikel 6) in het nationaal recht op te nemen, de regels met betrekking tot de markering en registratie van wapens op het ogenblik dat ze vervaardigd en internationaal verhandeld worden (artikelen 7 en 8), zodat ze geïdentificeerd en getraceerd kunnen worden, en de criteria met betrekking tot de neutralisatie van vuurwapens, om de illegale reactivering van geneutraliseerde vuurwapens te verhinderen (artikel 9).

3.1.2 *De Europese vuurwapenrichtlijn 91/477 (1991, gewijzigd in 2008)*

In tegenstelling tot het VN-Protocol heeft de Europese vuurwapenrichtlijn 91/477 van 18 juni 1991 wel betrekking op de controle op de verwerving en het bezit van wapens door particulieren.³ De richtlijn was ontworpen als een begeleidingsmaatregel bij de afschaffing van de controles op het bezit van wapens aan de binnengrenzen van de Gemeenschap, die een efficiënte en gecoördineerde reglementering van de controle binnen de lidstaten noodzakelijk had gemaakt. De richtlijn bepaalt de minimale criteria over de aankoop en het bezit van vuurwapens die de lidstaten in hun nationale wetgeving moeten omzetten. De lidstaten kunnen natuurlijk ook bepalingen opleggen die strikter zijn dan wat is voorzien in de richtlijn.⁴

De belangrijkste bepaling van de richtlijn is de indeling van de vuurwapens in vier categorieën, waarvoor verschillende regels gelden met betrekking tot de aankoop en het bezit ervan door particulieren:

- categorie A: verboden vuurwapens, zoals automatische vuurwapens⁵;
- categorie B: vergunningsplichtige vuurwapens, zoals de korte semiautomatische of repeeteervuurwapens;
- categorie C: aangifteplichtige wapens, zoals de lange repeeteervuurwapens;
- categorie D: andere vuurwapens, met name de lange enkelschotsvuurwapens met gladde loop.⁶

De richtlijn van 1991 regelt eveneens de overdracht van vuurwapens naar een andere lidstaat en bepaalt de modaliteiten van de Europese vuurwapenpas, die wapenbezitters als jagers en sportschutters in staat stelt met hun wapens te reizen binnen de EU, zonder in de andere lidstaten een vergunning te moeten aanvragen.

In 2008 werd de vuurwapenrichtlijn gewijzigd, onder meer doordat de inwerking-treding van het VN-Vuurwapenprotocol aanpassingen aan de richtlijn nodig had gemaakt.⁷ Daarenboven werden ook een aantal nieuwe bepalingen in de richtlijn ingeschreven, waarvan de belangrijkste betrekking hebben op:

- de vereiste van een wettige reden voor de verwerving en het bezit van een vuurwapen;
- de invoering van een maximale duur voor bepaalde vergunningen en de periodieke controle op de voorwaarden van bezit⁸;
- het verplichten van een licentie of vergunning voor de aanschaf en het bezit van een wapen;
- de verplichte markering en registratie van alle vuurwapens die op de binnenlandse markt gebracht worden, de unieke markering van alle geproduceerde wapens en volledige loten munitie, en de invoering van een geïnformatiseerd register met gegevens over wapens en hun onderdelen (artikel 4);
- de erkenning van de activiteiten van de wapenhandelaar op grond van ten minste een controle van de persoonlijke en beroepsintegriteit, en de bekwaamheid van de wapenhandelaar (artikel 4.4);
- het definitief deactiveren van essentiële vuurwapenonderdelen met als doel ze onomkeerbaar onbruikbaar te maken door deze neutralisatie.

De richtlijn laat toe dat de lidstaten nationale regelgeving opstellen in verband met de verwerving en het bezit van wapens door jagers en sportschutters.⁹

De gewijzigde vuurwapenrichtlijn is op 28 juli 2010 in werking getreden. Een belangrijk deel van de richtlijn was door de wapenwet van 8 juni 2006 al omgezet in het Belgische federale recht, een ander deel werd omgezet door de sportschuttersdecreten van de Vlaamse, Franstalige en Duitstalige Gemeenschap. Met het koninklijk

besluit van 10 oktober 2010¹⁰ werden de bepalingen in de richtlijn met betrekking tot de opspoorbaarheid van vuurwapens en de Europese vuurwapenpas in het Belgische recht omgezet. Voor een volledige omzetting van de richtlijn ontbraken bij het ter perse gaan van dit boek echter nog de overname van enkele definities zoals die in de richtlijn geformuleerd worden (bv. de definitie van een vuurwapen) in de Belgische wapenwet, alsook een aantal specifieke bepalingen over de markering van munitie, waarvoor de wet van 1888 op de Proefbank voor vuurwapens moet worden herzien.¹¹ Bovendien is de huidige Belgische wapenwetgeving op een belangrijk punt niet in overeenstemming met de bepalingen van de richtlijn. Het gaat in het bijzonder over bepaalde aspecten van de Belgische regeling voor de historische, folkloristische en decoratieve (HFD) wapens. In België worden bepaalde vuurwapens vanwege hun historische karakter beschouwd als vrij verkrijgbare en niet registratieplichtige wapens. Hoewel de richtlijn voorziet in een uitzonderingsregime voor antieke vuurwapens (bijlage 1, punt III), staan er op de Belgische lijst met HFD-wapens vuurwapens die niet onder het uitzonderingsregime voor antieke wapens vallen en volgens de Europese vuurwapenrichtlijn ten minste aangifteplichtig en aan een specifieke machtiging onderworpen zouden moeten zijn (zie secties 3.2.1 en 9.2.6).

3.2 Het Belgische wettelijke kader

Met de wapenwet van 8 juni 2006, die de oude wapenwet van 1933¹² verving, werd in België een nieuw regime voor de controle op vuurwapens ingevoerd. In deze paragraaf worden de belangrijkste krachtlijnen van dit nieuwe regime weergegeven.¹³ Onze uiteenzetting is gebaseerd op de wapenwet in zijn huidige gedaante, dat wil zeggen de wet zoals die met de wetswijzigingen van 2008 zijn actuele vorm kreeg.

In deze paragraaf komt eerst de indeling van de vuurwapens aan bod. Vervolgens wordt aandacht besteed aan het stelsel van vergunningen en erkenningen zoals dat wordt uitgewerkt in de wapenwet. Daarbij zal in detail gefocust worden op de voorwaarden waaraan particulieren moeten voldoen om een vergunning voor het bezit van een vuurwapen te krijgen. We staan specifiek stil bij de vereiste van de ‘wettige reden’, een sleutelconcept in het controleregime voor vuurwapens. Vervolgens worden ook het jachtverlof en de sportschutterslicentie van naderbij bekeken. Ten slotte gaan we in op een reeks belangrijke bepalingen in de nieuwe wapenwet, zoals de overgangsmaatregelen voor wapenbezitters die vuurwapens voorhanden hielden onder de voorwaarden van het oude controleregime (1933), bepalingen over de registratie van vuurwapens, en de oprichting van organen zoals de Federale Wapendienst en de Adviesraad voor Wapens.

3.2.1 *Indeling van de wapens*¹⁴

De oude wapenwet van 1933¹⁵ maakte een onderscheid tussen vijf categorieën wapens: verboden wapens, oorlogswapens, verweerwapens, wapens voor wapenrekken, en jacht- en sportwapens. De oorlogs- en verweerwapens vielen onder de vergunningsplicht. Vergunningen voor deze wapens werden respectievelijk door de provinciegouverneurs en door de korpschefs van de lokale politie afgeleverd. Met ‘wapens voor wapenrekken’ werden vuurwapens met een historische, folkloristische of decoratieve waarde bedoeld. Ze waren vrij verkrijgbaar. De jacht- en sportwapens ten slotte vormden een restcategorie: het betrof wapens die niet bij een van de vier andere categorieën waren ondergebracht. Deze wapens waren, op vertoon van de identiteitskaart, vrij aan te kopen door meerderjarigen. Ze moesten sinds 1989 wel geregistreerd worden in het Centraal Wapenregister.

De nieuwe wapenwet van 8 juni 2006 beperkte het aantal wapencategorieën van vijf tot drie¹⁶:

- de verboden wapens;
- de vrij verkrijgbare wapens;
- de vergunningsplichtige wapens.

De nieuwe categorisering betekende een drastische ommekeer in vergelijking met het regime van 1933. Waar voorheen alle wapens die niet uitdrukkelijk ressorteerden onder een andere categorie door de wet als vrij verkrijgbaar werden beschouwd, zijn met de nieuwe wapenwet alle wapens vergunningsplichtig geworden die niet expliciet bij de verboden of vrij verkrijgbare wapens worden ingedeeld.¹⁷

✓ De verboden vuurwapens

Artikel 3, §1 van de wapenwet bepaalt dat de volgende vuurwapens als verboden wapens worden beschouwd:

- wapens ontworpen voor uitsluitend militair gebruik, zoals automatische vuurwapens;
- vuurwapens waarvan de kolf of de loop op zich in verschillende delen kan worden uiteengenomen, vuurwapens die zodanig vervaardigd of gewijzigd zijn dat het dragen ervan niet of minder zichtbaar is (bv. vuurwapens met een afgezaagde loop) dan wel dat hun technische eigenschappen niet meer overeenstemmen met die van het model zoals omschreven in de vergunning tot het voorhanden hebben ervan, en vuurwapens die uiterlijk gelijken op een ander voorwerp dan een wapen (bv. de balpennen of gsm's die een .22 patroon afschieten);
- vouwgeweren¹⁸ boven kaliber 20;
- vuurwapens uitgerust met de volgende onderdelen en hulpstukken, evenals de volgende onderdelen en hulpstukken afzonderlijk:
  - geluiddempers¹⁹;

- laders met een grotere capaciteit dan de normale capaciteit zoals bepaald door de minister van Justitie voor een bepaald model vuurwapens;
- richtapparatuur voor vuurwapens, die een straal projecteert op het doel;
- nachtkijkers;
- mechanismen die toelaten een vuurwapen om te vormen tot een automatisch vuurwapen.

In 16° van artikel 3, §1 wordt bovendien aan de ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken de bevoegdheid toegekend om tuigen, wapens en munitie die volgens hen een nieuwe ernstige bedreiging voor de openbare veiligheid kunnen vormen, bij de verboden wapens onder te brengen.²⁰

Particulieren kunnen in principe dus geen automatische vuurwapens bezitten.²¹ De wapenwet voorziet alleen een uitzondering voor erkende wapenverzamelaars en musea (zie sectie 6.3.1). Deze bepaling is in overeenstemming met de Europese wapenrichtlijn, die stelt dat de lidstaten in bijzondere gevallen vergunningen kunnen verlenen voor deze wapens, op voorwaarde dat dit niet strijdig is met de openbare orde en veiligheid.²²

De wapenwet bepaalt dat naast het bezitten en voorhanden houden ook het vervaardigen, herstellen, te koop stellen, verkopen, overdragen of vervoeren, opslaan of dragen van de verboden wapens verboden en dus strafbaar is.²³

✓ De vrij verkrijgbare vuurwapens

Artikel 3, §2 van de wapenwet bepaalt dat een aantal wapens vrij verkrijgbaar zijn.

Algemeen stelt de wapenwet dat vuurwapens vrij verkrijgbaar worden als ze definitief voor het schieten onklaar gemaakt (of ‘geneutraliseerd’) werden. De manier waarop vuurwapens geneutraliseerd moeten worden is vastgesteld in een koninklijk besluit.²⁴ De neutralisering van vuurwapens moet worden uitgevoerd door de Proefbank in Luik.

Meer specifiek onderscheidt de wapenwet de belangrijke categorie van de “vuurwapens met een historische, folkloristische of decoratieve waarde” (ook de ‘HFD-wapens’ genoemd).²⁵ Deze HFD-wapens zijn vrij verkrijgbaar. Het zijn vuurwapens waarmee in principe nog geschoten kan worden (ze zijn m.a.w. niet geneutraliseerd), maar die vanwege hun ouderdom, zeldzaamheid of ongevaarlijkheid in de categorie van de vrij verkrijgbare wapens ingedeeld worden. De redenering hierachter luidt dat deze vuurwapens zo oud of zeldzaam geworden zijn dat ook munitie ervoor moeilijk of niet meer te verkrijgen is. Oudere wapens worden bovendien geacht geen groot gevaar meer op te leveren door hun gebrek aan vuurkracht, accuraatheid en weerstand.²⁶ Welke vuurwapens precies onder deze categorie vallen, wordt in detail bepaald in het koninklijk besluit van 20 september 1991, dat sindsdien enkele keren gewijzigd werd.²⁷

Welke wapentypes behoren tot de HFD-wapens?

Ten eerste bepaalt het koninklijk besluit van 20 september 1991 dat vuurwapens die uitsluitend worden geladen met zwart kruit of met patronen met zwart kruit, en waarvan het model of brevet dateert van voor 1890 en de vervaardiging van voor 1945, vrij verkrijgbaar zijn. Zwart kruit (of buskruit) is de chemische samenstelling die werd gebruikt voor de voortstuwing van projectielen tot in de 19e eeuw. Het KB bepaalt verder dat ook de vuurwapens die *voor* 1897 vervaardigd werden, vrij verkrijgbaar zijn. 1897 geldt als een scharnierjaar omdat toen het rookzwak kruit, dat nog steeds wordt gebruikt in de huidige munitie, werd uitgevonden.²⁸ Volgens het KB worden ook vuurwapens waarvoor geen aangepaste munitie meer wordt gemaakt vrij verkrijgbaar.

Ten tweede is als bijlage bij het KB een lijst gevoegd van modellen vuurwapens die op het einde van de 19e eeuw en in de eerste helft van de 20e eeuw vervaardigd werden en die, hoewel ze gebruikmaken van patronen met rookzwak kruit, toch als vrij verkrijgbaar worden beschouwd. Deze lijst werd uitgebreid in 1995 en 2007. Belangrijk is dat vuurwapens die gebruikmaken van patronen met rookzwak kruit alleen als vrij verkrijgbare wapens worden beschouwd als ze expliciet opgenomen zijn in de lijst bij het KB.²⁹ Dat houdt in dat *alle* kenmerken van het wapen moeten overeenkomen met de kenmerken van de vuurwapens op de lijst. Zo is de *Mausser k98*, een Duits geweer gebruikt in WOII, vrij verkrijgbaar in bepaalde versies (8 × 57), maar niet in andere.³⁰ Hoewel de wapenwet verbiedt om zonder vergunning munitie te bezitten (dus ook munitie voor deze vrij verkrijgbare wapens),³¹ is voor veel wapens op deze lijst nog altijd munitie beschikbaar, hoe moeilijk het in de praktijk ook kan zijn om die munitie effectief te vinden. Daarom bestaat er nog discussie over de uitbreidingen van de lijst met HFD-wapens. Zoals hierboven werd vermeld, zijn bepaalde aspecten van de Belgische regeling voor de historische, folkloristische en decoratieve wapens bovendien niet in overeenstemming met de bepalingen van de Europese vuurwapenrichtlijn. In België worden bepaalde types van vuurwapens beschouwd als vrij verkrijgbaar en niet registratieplichtig, terwijl ze volgens de richtlijn ten minste aangifteplichtig en aan een specifieke machtiging onderworpen zouden moeten zijn. Omdat deze types wapens in België wel vrij verkrijgbaar zijn en in de buurlanden niet, komen veel buitenlanders ze in België kopen, bijvoorbeeld op wapenbeurzen, om ze (doorgaans zonder de nodige importvergunningen en dus op illegale wijze) naar hun eigen land in te voeren. Zo doet de Belgische regeling voor HFD-wapens problemen ontstaan op Europees vlak (zie over deze problematiek ook sectie 9.2.6).

Ten derde bepaalt het KB dat sommige vuurwapens die gedragen worden bij folkloristische optochten of historische reconstructies vrij verkrijgbaar zijn.³² Ook wapens die eigendom zijn van een erkende vereniging die zich bezighoudt met statutair omschreven activiteiten van historische, folkloristische, traditionele of educatieve aard, kunnen onder bepaalde voorwaarden als vrij verkrijgbaar beschouwd worden. Het schieten, het in bewaring houden en het ter beschikking stellen van deze wapens zijn wel aan bepaalde voorwaarden gebonden (zie paragraaf 6.4).

Voor de verwerving of aankoop van vrij verkrijgbare vuurwapens is geen voorafgaande vergunning vereist.³³ Ze kunnen wel alleen verworven worden door meerderjarigen. Het verhandelen van vrij verkrijgbare wapens is voorbehouden aan erkende wapenhandelaars, die deze wapens ook op wapenbeurzen mogen verkopen als de organisator van de beurs een toelating heeft gekregen van de minister van Justitie.³⁴ De overdracht van vrij verkrijgbare wapens kan gebeuren op vertoon van een identiteitskaart of paspoort.³⁵ Ze moeten bovendien niet geregistreerd worden in het Centraal Wapenregister. Belangrijk is wel dat de wapenwet bepaalt dat vrij verkrijgbare vuurwapens beschouwd worden als vergunningsplichtig als ze bestemd worden voor het schieten, bijvoorbeeld voor de jacht, het sport- of het recreatief schieten. Met een vrij verkrijgbaar vuurwapen kan met andere woorden niet geschoten worden zonder een vergunning. Alleen in het kader van historische of folkloristische manifestaties kan, onder bepaalde voorwaarden, met vrij verkrijgbare vuurwapens worden geschoten zonder vergunning (zie 6.4). Zoals al eerder werd vermeld, kan iemand die een vrij verkrijgbaar HFD-wapen bezit, in principe ook geen munitie in zijn bezit hebben voor dat wapen.³⁶ Als hij wel over munitie voor dat vuurwapen zou beschikken, is hij strafbaar, want volgens de wapenwet kunnen particulieren geen munitie voorhanden houden zonder vergunning.³⁷

De dracht van vrij verkrijgbare wapens is alleen toegelaten als er een wettige reden kan worden aangetoond.³⁸ De wet zelf bepaalt niet wat onder deze ‘wettige reden’ begrepen kan worden. De memorie van toelichting bij het wetsontwerp vermeldt dat de wettige reden om een vrij verkrijgbaar wapen te dragen aan de hand van de concrete omstandigheden getoetst moet worden.³⁹ De omzendbrief van 29 oktober 2010 over de toepassing van de wapenwetgeving vermeldt dat het in laatste instantie aan de rechter toekomt om te oordelen over de geldigheid van de reden die door de drager wordt ingeroepen.⁴⁰

Naast bepaalde types van vuurwapens bepaalt artikel 3, §2 dat ook “de blanke wapens, de niet-vuurwapens en de namaakwapens waarvoor geen bijzondere regeling werd uitgevaardigd” vrij verkrijgbaar zijn.

Met betrekking tot de *blanke wapens* – allerlei types houw- en steekwapens – betekent deze bepaling dat messen en dolken vrij verkrijgbaar zijn, tenzij ze uitdrukkelijk bij de verboden wapens zijn ingedeeld (zoals vlindermessen en werpmessen). De dracht van deze wapens is echter alleen toegestaan indien daartoe een wettige reden kan worden aangetoond.⁴¹

Naast blanke wapens zijn dus ook bepaalde categorieën van *niet-vuurwapens* (m.a.w. wapens die projectielen kunnen afschieten door middel van een ander aandrijvingsmechanisme dan de verbranding van kruid) volgens deze bepaling vrij in de handel te koop. Dat geldt bijvoorbeeld voor alle lange luchtdrukwapens en voor de korte luchtdrukwapens waarvan de kinetische energie niet groter is dan 7,5 joule (gemeten op

2,5 meter van de loop).⁴² Deze niet-vuurwapens kunnen wel alleen verkocht worden door erkende wapenhandelaars⁴³ en het dragen ervan is, net als bij de blanke wapens, enkel toegestaan indien een wettige reden kan worden aangetoond.⁴⁴

Deze bepaling houdt ten slotte in dat ook werkelijkheidsgetrouwe inerte *namaakwapens* (nep- of imitatiewapens) vrij te koop zijn. Deze namaakwapens, waarmee men niet kan schieten maar die hetzelfde gewicht en uitzicht kunnen hebben als echte vuurwapens en er met het blote oog soms moeilijk van te onderscheiden zijn, worden regelmatig gebruikt bij criminele feiten zoals overvallen.⁴⁵ Daarom worden ze in sommige landen, bijvoorbeeld in Nederland, ingedeeld bij de verboden wapens.⁴⁶ In België zijn deze namaakwapens als zodanig niet verboden. Niettemin moet men ook hier een wettige reden kunnen aantonen om ze te mogen dragen⁴⁷ en is het strafbaar ze te gebruiken om personen lichamelijk letsel toe te brengen of te bedreigen.⁴⁸

✓ De vergunningsplichtige vuurwapens

De wapenwet beschouwt alle ‘overige’ vuurwapens als vergunningsplichtig.⁴⁹ Dat betekent dat de vuurwapens die niet uitdrukkelijk zijn ingedeeld bij de verboden of de vrij verkrijgbare vuurwapens, vergunningsplichtig zijn. Bovendien kunnen wapens ook steeds bij koninklijk besluit worden ingedeeld bij de vergunningsplichtige wapens. Dat kan echter alleen na een advies van de Adviesraad voor Wapens (zie 3.3).⁵⁰

Vergunningsplichtige wapens mogen alleen verkocht of overgedragen worden aan personen die houder zijn van een vergunning of een erkenning (als wapenhandelaar of -verzamelaar).⁵¹ Particulieren mogen deze wapens dus niet voorhanden houden, tenzij ze daarvoor eerst een vergunning hebben gekregen. Ook de munitie voor die wapens mogen ze niet aankopen of in hun bezit hebben zonder vergunning. Wapenbezitters mogen hun vuurwapens buiten de beslotenheid van hun eigen huis niet zomaar met zich meenemen of dragen, bijvoorbeeld in een holster, een broek- of jaszak, of aan een band om de schouder. Vergunningsplichtige wapens mogen alleen gedragen worden als de bezitter beschikt over een wapendrachtvergunning, die wordt verleend door de provinciegouverneur (zie 3.2.2),⁵² of als er een wettige reden voor de dracht van het wapen kan worden aangetoond.⁵³ Zo mogen jagers, sport- en recreatieve schutters hun wapens dragen zonder over een afzonderlijke wapendrachtvergunning te beschikken, als ze dat doen in het kader van de beoefening van de jacht, het faunabeheer, het sport- of het recreatief schieten, en aldus een wettige reden kunnen aantonen.⁵⁴ Sportschutters bijvoorbeeld mogen hun wapen dragen in de schietruimte van een erkende schietstand tijdens het beoefenen van het sportschieten, uiteraard op voorwaarde dat ze beschikken over een bezitsvergunning of een sportschutterslicentie.⁵⁵ Voor het vervoer en transport van wapens, bijvoorbeeld van de woonplaats naar de wapenhandelaar, het jachtterrein of de schietstand, gelden bijzondere regels, die onder 3.2.4 worden belicht.

3.2.2 Vergunningen en erkenningen

✓ De vergunning voor wapenbezit

De vergunningen voor het verkrijgen en bezitten van wapens worden sinds de invoering van de wapenwet van 2006 afgeleverd door de provinciegouverneurs. Onder de oude wet van 1933 werden vergunningen verleend door de korpschefs van de lokale politie (voor de verweerwapens) en door de gouverneurs (voor de oorlogswapens). Door alle vergunningen te laten afleveren door de gouverneurs wilde de wetgever een uniformer vergunningsbeleid mogelijk maken.

De gouverneurs kunnen de vergunning alleen verlenen na advies van de korpschef van de lokale politie van de verblijfplaats van de verzoeker. Vergunningen zijn geldig voor één wapen en kunnen door de gouverneurs beperkt worden tot het voorhanden hebben van het wapen zonder munitie. Vergunningen worden afgegeven voor onbepaalde duur, tenzij de aanvraag maar betrekking had op een bepaalde duur of de gouverneur een beperkte geldigheidsduur oplegt.⁵⁶ Als blijkt dat het bezit van het vergunde wapen de openbare orde kan verstoren of wanneer de wettige reden die werd ingeroepen om de vergunning te verkrijgen niet meer bestaat, kan de gouverneur beslissen de vergunning te beperken, te schorsen of in te perken. Dat kan slechts gebeuren na advies van de procureur des Konings.⁵⁷ De wapenwet bepaalt bovendien dat, één keer per vijf jaar, de gouverneur het initiatief moet nemen om bij alle houders van wapenvergunningen te onderzoeken of zij de wet naleven en nog steeds voldoen aan de voorwaarden voor het verkrijgen van deze vergunningen. Daarbij moet de gouverneur het advies vragen van de lokale politie en eventueel van het Openbaar Ministerie. De vergunninghouders moeten verklaren of laten vaststellen dat zij nog steeds beantwoorden aan de voorwaarden om een vergunning te krijgen en dat er geen redenen zijn om te besluiten tot een beperking, schorsing of intrekking van hun vergunning. Als bij de vijfjaarlijkse controle blijkt dat het voorhanden hebben van het wapen de openbare orde kan verstoren of een bedreiging vormt voor de fysieke integriteit van personen, of als de wettige reden die werd ingeroepen om de vergunning te bekomen niet meer bestaat, kan de gouverneur de vergunning beperken, schorsen of intrekken. De gouverneur moet daarvoor eerst advies inwinnen van de procureur des Konings.⁵⁸

Om een wapenvergunning te kunnen krijgen, moeten aanvragers cumulatief aan een aantal voorwaarden voldoen, die worden opgesomd in artikel 11, §3 van de wapenwet:

- meerderjarig zijn;
- niet veroordeeld zijn als dader of medeplechtige wegens inbreuken op een reeks wetten waaronder de wapenwet en de wet waarbij de private milities verboden worden⁵⁹;

- niet het voorwerp zijn geweest van een beslissing die een behandeling in een ziekenhuis beveelt, zoals bedoeld in de wet van 26 juni 1990 betreffende de persoon van de geesteszieke;
- niet geïnterneerd zijn geweest met toepassing van de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen, gewoontemisdadigers en plegers van bepaalde seksuele strafbare feiten;
- niet het voorwerp uitmaken van een lopende schorsing of van een intrekking om een nog actuele reden van een vergunning tot het voorhanden hebben van of het dragen van een wapen;
- een medisch attest kunnen voorleggen dat bevestigt dat de aanvrager in staat is gevaarloos een wapen te manipuleren zonder een gevaar te zijn voor zichzelf of voor anderen⁶⁰;
- slagen voor een theoretische proef (kennis van de toepasselijke regelgeving)⁶¹ en een praktische proef (veilig kunnen hanteren van een vuurwapen);
- geen meerderjarige persoon samenwonend met de aanvrager verzet zich tegen de aanvraag;
- een wettige reden opgeven voor de verwerving en het voorhanden hebben van het betrokken wapen en de munitie. Het type wapen moet bovendien overeenstemmen met de reden waarvoor het gevraagd wordt.

De *wettige redenen* zijn van cruciaal belang in het nieuwe controleregime, omdat ze het particuliere wapenbezit beperken door het alleen toe te staan in die gevallen die door de wetgever bepaald worden. De wettige redenen worden opgesomd in artikel 11, §3, 9° van de wapenwet. De voorwaarden waaronder deze wettige redenen kunnen worden aangenomen, worden nader uitgewerkt in het koninklijk besluit van 29 december 2006 tot uitvoering van sommige bepalingen van de wapenwet.⁶²

Particulieren kunnen een wapenvergunning krijgen op grond van de volgende wettige redenen:

a) De jacht en faunabeheeractiviteiten

De wettige redenen ‘jacht en faunabeheer’, waarvoor niet dezelfde toelatingen nodig zijn en niet dezelfde wapens mogen worden gebruikt, kunnen worden aangetoond door een geldig jachtverlof of een officiële aanstelling als bijzondere wachter voor te leggen.

b) Het sportief en recreatief schieten

Het sportief schieten kan worden bewezen door middel van een geldige sport-schutterslicentie, die door de sportfederaties wordt afgeleverd namens de gemeenschappen (zie 6.2). Het recreatief schieten kan als wettige reden worden aangenomen indien de aanvrager “schriftelijke bewijzen van vroegere deelname aan dergelijke activiteiten” kan voorleggen (zie 9.2.8). Aan nieuwelingen in het

recreatief schieten kan een vergunning afgegeven worden onder de ontbindende voorwaarde de regelmaat van hun activiteit na een jaar te bewijzen.

- c) De uitoefening van een activiteit die bijzondere risico's inhoudt of het voorhanden hebben van een vuurwapen noodzakelijk maakt

Voor de wettige reden 'risicoactiviteit' moet de aanvrager het bijzondere risico aantonen dat hij persoonlijk loopt naar aanleiding van zijn beroepsactiviteit, alsook de noodzaak om een vuurwapen voorhanden te hebben. Volgens de omzendbrief van 29 oktober 2010 is het niet wenselijk dat een algemene richtlijn zou worden opgesteld die de categorieën van risicoberoepen aangeeft. De gouverneur moet steeds kijken naar de context van de aanvraag en naar de concrete aanleidingen die een wapenvergunning kunnen rechtvaardigen. Het feit dat iemand bijvoorbeeld bij een bewakingsfirma of in de diamantsector werkt, is op zich niet voldoende om de afgifte van een wapenvergunning toe te staan. Zo komt een juwelier ook niet automatisch in aanmerking, tenzij de aanvrager kan aantonen dat de gevaren waaraan hij wordt blootgesteld reëel zijn, dat er een concreet risico bestaat, en dat zijn leven beroepshalve in gevaar is. De juwelier zal dus met alle middelen moeten bewijzen dat hij slachtoffer is geweest van geweld of bedreiging in hoofde van de uitoefening van zijn beroepsactiviteiten. De omzendbrief vervolgt dat de wettige reden 'risicoactiviteit' in bepaalde gevallen wel verruimd kan worden om aan bepaalde beroepen toe te laten een wapen te bezitten als de doelstellingen van hun beroepsopdracht niet verwezenlijkt kunnen worden zonder een wapen te bezitten (de omzendbrief geeft het voorbeeld van een dierenarts die zich moet kunnen beschermen tegen gevaarlijke, agressieve dieren).⁶³

- d) De persoonlijke verdediging van personen die een objectief en groot risico lopen en die aantonen dat het voorhanden hebben van een vuurwapen dit risico in grote mate beperkt en hen kan beschermen

De wettige reden 'persoonlijke verdediging' wordt door de bevoegde overheden bijzonder restrictief geïnterpreteerd en toegepast. Om een wapenvergunning te krijgen voor persoonlijke zelfverdediging moet de aanvrager aantonen dat hij een ernstig en objectief risico loopt, dat het bezit van een vuurwapen dat risico doet afnemen en de aanvrager effectief kan beschermen, en dat hij reeds alle andere haalbare maatregelen heeft genomen voor zijn persoonlijke veiligheid. De aanvrager moet met andere woorden beargumenteren dat een wapen bijna de enige overblijvende mogelijkheid is om nog meer bescherming te genieten. Onder het Belgische controleregime is het dus uiterst moeilijk om een wapen vergund te krijgen met als motief persoonlijke verdediging.⁶⁴

- e) De intentie een verzameling historische wapens op te bouwen

Om een wapenvergunning te krijgen op basis van de intentie een verzameling historische wapens op te bouwen geldt de voorwaarde dat de aanvrager het wapen

louter zal bezitten zonder het te gebruiken, met de bijbehorende munitie a rato van tien patronen per type wapen. Van zodra de bezitter vijf wapens bezit, kan hij een erkenning als verzamelaar aanvragen (zie hieronder). Deze wettige reden kan worden aangetoond aan de hand van alle wettelijke middelen, zoals het lidmaatschap van een vereniging voor verzamelaars, het voorhanden hebben van andere wapens die onder hetzelfde verzamelingsthema vallen, de verwerving van een bestaande verzameling, enz.⁶⁵

f) De deelname aan historische, folkloristische, culturele of wetenschappelijke activiteiten

Hierbij moet de aanvrager de historische, folkloristische, culturele of wetenschappelijke aard van de beoefende activiteit aantonen. De vuurwapens waarvoor men op basis van deze wettige redenen een vergunning krijgt, mogen uitsluitend gebruikt worden voor de doeleinden waarvoor ze afgeleverd werd.⁶⁶

Naast de vergunningen die kunnen worden afgeleverd op basis van deze wettige redenen, voorziet de wapenwet ook in een regeling voor het 'passieve wapenbezit'.⁶⁷ Een vergunning voor passief wapenbezit is alleen geldig voor het loutere voorhanden hebben van het wapen, met uitsluiting van de munitie. De passieve wapenbezitter mag met andere woorden geen munitie voor zijn wapen bezitten of verkrijgen. Met het wapen mag uiteraard ook niet geschoten worden, bijvoorbeeld in het kader van de jacht of het recreatief schieten. Drie groepen wapenbezitters kunnen aanspraak maken op een vergunning voor passief wapenbezit. Ten eerste kunnen erfgenamen, die bewijzen dat ze een vuurwapen in hun vermogen hebben ontvangen en op voorwaarde dat het wapen door de overledene wettig voorhanden gehouden werd, een vergunning voor passief bezit aanvragen. Ten tweede kunnen jagers en sportschutters die hun activiteiten stopzetten, en die daarom hun jachtverlof of sportschutterslicentie laten verlopen en geen wettige reden meer kunnen aantonen voor het bezit van hun wapens, voor deze wapens vergunningen voor passief bezit aanvragen. Zo kunnen ze deze wapens toch in hun vermogen behouden. Ten derde was het aanvragen van een vergunning voor passief wapenbezit ook mogelijk voor personen die legaal wapens in hun bezit hadden onder het regime van de oude wapenwet, maar die na de invoering van de nieuwe wet geen hernieuwing van hun vergunning wilden vragen of geen wettige redenen konden aantonen om het actieve bezit van hun wapens verder te verantwoorden. Zo werd het ook voor deze wapenbezitters mogelijk om hun wapens te behouden.⁶⁸ Het aanvragen van een vergunning voor passief wapenbezit was voor die laatste groep wapenbezitters slechts mogelijk tot 31 oktober 2008. Voor erfgenamen en voor jagers en sportschutters blijft de mogelijkheid van passief wapenbezit bestaan.

De wapenwet voorziet ten slotte in een gunstig uitzonderingsregime voor houders van een jachtverlof of een sportschutterslicentie. Op voorwaarde dat hun strafrechtelijke an-

tededen, hun kennis van de wapenwetgeving en hun geschiktheid om veilig een vuurwapen te hanteren zijn nagegaan (wat inderdaad gebeurt bij het afgeven van een jachtverlof of een sportschutterslicentie; zie 3.2.3), worden zij in sommige gevallen vrijgesteld van de procedure zoals die in artikel 11 van de wapenwet wordt uitgewerkt. Concreet betekent dit dat zij met hun jachtverlof of sportschutterslicentie bepaalde vuurwapens kunnen kopen en voorhanden houden zonder dat ze voor elk wapen afzonderlijk een voorafgaande vergunning moeten aanvragen. Jagers mogen met hun jachtverlof die lange wapens aanschaffen en bezitten die volgens de jachtregelgeving zijn toegelaten waar het verlof geldig is. Sportschutters op hun beurt mogen met hun sportschutterslicentie de vuurwapens kopen en bezitten die voorkomen op een lijst van wapens die voor het sport-schieten ontworpen zijn. Deze lijst wordt opgesteld door de minister van Justitie.⁶⁹ We gaan meer in detail in op het jachtverlof en de sportschutterslicentie in paragraaf 3.2.3.

✓ De vergunning voor wapendracht

Artikel 14 van de wapenwet bepaalt dat niemand buiten de beslotenheid van zijn woon- of verblijfplaats een vergunningsplichtig vuurwapen mag dragen, tenzij een wettige reden kan worden aangetoond of tenzij de wapenbezitter over een wapendrachtvergunning beschikt. Een wapendrachtvergunning kan uiteraard alleen afgeleverd worden als de aanvrager over een bezitsvergunning beschikt voor het betrokken wapen. De vergunning voor wapendracht wordt verleend door de provinciegouverneur, na advies van de procureur des Konings. De vergunning kan bovendien alleen verleend worden na een medisch attest van een daartoe door de minister van Justitie erkend arts, waarin verklaard wordt dat er geen fysieke of mentale redenen zijn die het dragen van een wapen problematisch zouden maken. Wapendrachtvergunningen worden verleend voor maximum drie jaar. De vergunning vermeldt de voorwaarden waarvan het dragen van het wapen afhankelijk wordt gesteld en moet samen met het wapen worden gedragen. De vergunning kan beperkt, geschorst of ingetrokken worden als zou blijken dat het dragen van het wapen de openbare orde kan verstoren, dat de voorwaarden die waren gesteld bij het verlenen van de vergunning niet worden nageleefd, of als de wettige redenen die werden aangevoerd om de vergunning te verkrijgen niet meer bestaan.⁷⁰ Aangezien jagers en sportschutters tijdens de uitoefening van hun activiteiten een wettige reden hebben om hun wapen te dragen, en dus geen wapendrachtvergunning nodig hebben, worden wapendrachtvergunningen in de praktijk aangevraagd door wapenbezitters die een wapen voorhanden hebben op basis van de wettige redenen 'persoonlijke verdediging' of de uitoefening van een beroepsactiviteit die bijzondere risico's inhoudt.⁷¹ Omdat bezitsvergunningen voor persoonlijke verdediging maar in uitzonderlijke omstandigheden worden verleend, worden zelden wapendrachtvergunningen afgeleverd op grond van deze wettige reden. Op de wapendracht door bewakingsagenten wordt in paragraaf 5.5 kort ingegaan.

✓ Erkenningen

Naast een vergunningenstelsel voor wapenbezit voorziet de wapenwet ook in een regeling voor de erkenning van wapenhandelaars, wapenverzamelaars en uitbaters van schietstanden.⁷² We overlopen hier kort de procedure die de wapenwet voorschrijft om deze erkenningen te verkrijgen. Het statuut van deze erkende personen wordt meer in detail besproken in de paragrafen 5.3, 5.4 en 6.3.

Ten eerste stelt artikel 5 van de wapenwet dat niemand op het Belgische grondgebied activiteiten als **wapenhandelaar**⁷³ (of als tussenpersoon⁷⁴) mag uitoefenen zonder daartoe vooraf te zijn erkend door de provinciegouverneur. Om deze erkenning te verkrijgen moet de aanvrager ten eerste zijn beroepsbekwaamheid bewijzen aan de hand van een examen. Daarmee wordt de kennis getest van zowel de na te leven regeling als van de techniek en het gebruik van wapens.⁷⁵ Ten tweede moet de aanvrager de herkomst van de voor zijn activiteit gebruikte financiële middelen aantonen. De gouverneur neemt een beslissing over het al dan niet verlenen van de erkenning na advies van de procureur des Konings en de burgemeester van de vestigings- en de woonplaats van de aanvrager. De erkenning kan alleen worden geweigerd om redenen die verband houden met de handhaving van de openbare orde. De wapenwet formuleert echter een aantal voorwaarden waaraan de aanvrager moet voldoen opdat zijn aanvraag ontvankelijk zou zijn. Zo bepaalt de wet dat aanvragen van (onder meer) de volgende personen onontvankelijk zijn:

- personen die veroordeeld of geïnterneerd zijn krachtens de wet van 9 april 1930 tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen, gewoontemisdadigers en plegers van bepaalde seksuele strafbare feiten;
- personen die het voorwerp zijn geweest van een beslissing die een behandeling in een ziekenhuis beveelt, zoals bedoeld in de wet van 26 juni 1990 betreffende de persoon van de geesteszieke;
- personen die als dader of medeplichtige veroordeeld zijn wegens inbreuken op een reeks bepalingen in het Strafwetboek en een reeks wetten waaronder de wapenwet, de wet op de wapenhandel,⁷⁶ en de regelgeving betreffende de jacht en het sport-schieten;
- rechtspersonen die zelf veroordeeld zijn of waarvan een bestuurder, een zaakvoerder of een commissaris veroordeeld is;
- minderjarigen en verlengd minderjarigen.⁷⁷

Ten tweede voorziet de wapenwet in een regeling voor de erkenning van **wapenverzamelaars**. Deze erkenning kan aangevraagd worden door particulieren en privaatrechtelijke musea die een verzameling van meer dan vijf vergunningsplichtige vuurwapens of van munitie wensen aan te leggen, zonder dat ze voor elk bijkomend wapen een afzonderlijke vergunning voor wapenbezit moeten aanvragen. De erkenning moet aangevraagd worden bij de gouverneur.⁷⁸ De aanvrager moet op het ogenblik van

aanvraag bewijzen dat hij al vijf vergunde vuurwapens in zijn bezit heeft. Voor elk van deze wapens afzonderlijk moet hij met andere woorden beschikken over een vergunning voor wapenbezit, die hij heeft gekregen op basis van de wettige reden ‘de intentie een verzameling historische wapens op te bouwen’. Bij de aanvraag moet ook een thema worden opgegeven dat de uitbreiding van de verzameling (of het privé-museum) niet alleen rechtvaardigt, maar ook – niet onbelangrijk – beperkt: de verzamelaar kan met zijn erkenning enkel wapens verkrijgen die binnen zijn opgegeven thema passen. De verzamelaar mag met de vuurwapens in zijn verzameling verder niet schieten, behalve voor het noodzakelijke onderhoud en testen.⁷⁹

Ten slotte regelt de wapenwet in artikel 20 dat particulieren of rechtspersonen alleen een **schietstand** mogen uitbaten wanneer ze daartoe door de gouverneur erkend zijn. De voorwaarden voor deze erkenning zijn grotendeels dezelfde als voor de erkenning als wapenhandelaar: de aanvrager moet de herkomst van de voor zijn activiteit gebruikte financiële middelen aantonen, er moet een gunstig advies van de procureur des Konings en de burgemeester voorliggen, en de aanvrager moet voldoen aan de hierboven vermelde ontvankelijkheidsvoorwaarden. Er moet evenwel geen beroepsbekwaamheidsexamen afgelegd worden. De uitbaters van schietstanden moeten uitbatingsvoorwaarden naleven om de interne veiligheid en het toezicht op de schutters te waarborgen.⁸⁰ Deze voorwaarden worden besproken in paragraaf 5.4.

3.2.3 *Het jachtverlof en de sportschutterslicentie*

Zoals hierboven werd aangehaald, kent de wapenwet een speciale regeling voor jagers en sportschutters. Voor beide groepen wordt in een statuut voorzien, dat hen niet alleen toelaat om hun activiteiten uit te oefenen, maar ook om in bepaalde gevallen vuurwapens aan te schaffen zonder dat ze daarvoor telkens afzonderlijke vergunningen moeten aanvragen bij de gouverneur. De bevoegdheid om deze documenten af te leveren, die dus kunnen dienen als titel voor het aanschaffen en bezitten van vuurwapens, ligt in het Belgische stelsel bij de gewesten (voor de jacht) en bij de gemeenschappen (voor het sportschieten). In wat volgt wordt belicht hoe jagers en sportschutters een jachtverlof of een sportschutterslicentie kunnen krijgen en welke vuurwapens ze kunnen aankopen met deze documenten. Een uitgebreidere uiteenzetting over de jacht en het sportschieten wordt gegeven in hoofdstuk 6.

✓ Het jachtverlof

Het jachtverlof wordt in het Vlaams Gewest gereguleerd door het jachtdecreet van 24 juli 1991 en door het koninklijk besluit van 28 februari 1977, dat nadien werd aangepast door een reeks uitvoeringsbesluiten van de Vlaamse Regering.⁸¹ Het jachtdecreet bepaalt dat de jacht niet mag worden beoefend als men niet beschikt over een geldig

jachtverlof. Dat verlof is persoonlijk en één jaar geldig, te rekenen vanaf 1 juli. Het wordt afgegeven door de arrondissementscommissaris van het arrondissement waarin de woonplaats van de aanvrager gelegen is. Het jachtverlof wordt slechts afgegeven als de aanvrager aan een aantal voorwaarden voldoet. Zo moeten een uittreksel uit het strafregister, een getuigschrift waaruit blijkt dat met goed gevolg het theoretische en het praktische gedeelte van het jachtexamen werd afgelegd, en een verzekeringsgetuigschrift voorgelegd worden. Het verlof wordt niet uitgereikt aan personen die veroordeeld zijn geweest wegens een jachtmisdrijf of een aantal andere misdrijven. Ook aan “degenen wier slecht gedrag, geestestoestand of vorig gedrag laat veronderstellen dat zij een slecht gebruik van hun wapens maken”, kan een verlof geweigerd worden.

Jagers kunnen met hun jachtverlof bepaalde vuurwapens en de bijbehorende munitie verwerven en bezitten zonder er voorafgaandelijk afzonderlijke vergunningen voor aan te vragen bij de gouverneur. Om het jachtverlof te verkrijgen werd immers voldaan aan de voorwaarden van artikel 12 van de wapenwet: de strafrechtelijke antecedenten van de aanvrager, zijn kennis van de wapenwetgeving en zijn geschiktheid om veilig een vuurwapen te hanteren, werden nagegaan. De wapenwet stipuleert voorts dat het gaat over “die lange wapens die zijn toegestaan voor de jacht daar waar het jachtverlof geldig is”. Voor het Vlaams Gewest wordt deze bepaling uitgewerkt in het besluit van de Vlaamse Regering van 28 oktober 1987 betreffende het gebruik van vuurwapens en munitie bij de jacht,⁸² dat in detail bepaalt welke lange wapens zijn toegelaten voor de jacht en bijgevolg verworven kunnen worden op basis van het jachtverlof.⁸³ Het besluit bepaalt ook welke vuurwapens verboden zijn voor de jacht in het Vlaams Gewest. Het gaat onder meer over semiautomatische of automatische geweren, geweren voorzien van geluiddempers of van instrumenten om ’s nachts te jagen, en revolvers en pistolen.⁸⁴

✓ De sportschutterslicentie

Tot de invoering van de nieuwe wapenwet in 2006 bestond er geen statuut voor sportschutters. Sportschutters werden in het oude regime gelijkgesteld met andere wapenbezitters, wat onder meer betekende dat ze voor al hun vuurwapens afzonderlijk een vergunning moesten aanvragen. Met de invoering van de wet van 8 juni 2006 werd voorzien dat de gemeenschappen, die in het Belgische institutionele stelsel bevoegd zijn voor sport, een statuut voor sportschutters zouden uitwerken, waarin de voorwaarden bepaald worden om sportschutterslicenties uit te reiken.

De Vlaamse Gemeenschap werkte het statuut voor sportschutters uit met het sportschuttersdecreet van 11 mei 2007 en het uitvoeringsbesluit van 1 juni 2007.⁸⁵ Het decreet bepaalt dat de sportschutterslicentie wordt uitgereikt door de schietsportfederaties, die daartoe gemachtigd (en gecontroleerd) worden door de Vlaamse Rege-

ring. Om een licentie te krijgen moet een sportschutter onder meer voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de volle leeftijd van zestien jaar bereikt hebben (indien de aanvrager minderjarig is moet hij toestemming hebben van de ouders of de wettelijke vertegenwoordigers);
- actief lid zijn van een schietsportfederatie;
- niet veroordeeld zijn als dader of als medeplichtige wegens een van de misdrijven waardoor in overeenstemming met de wapenwet aan de betrokkene geen vergunning tot het voorhanden hebben van een vuurwapen zou kunnen worden uitgeleend;
- een medisch attest kunnen voorleggen dat bevestigt dat de sportschutter in staat is een wapen te manipuleren zonder gevaar voor zichzelf of voor anderen;
- slagen voor een theoretische proef betreffende de kennis van de toepasselijke regelgeving;
- slagen voor een praktische proef betreffende het veilig hanteren van een vuurwapen.

Aangezien de sportschutters die op basis van deze voorwaarden een sportschutterslicentie krijgen, voldoen aan de voorwaarden van artikel 12 van de wapenwet (van de aanvrager werden de strafrechtelijke antecedenten, de kennis van de wapenwetgeving en de geschiktheid om veilig een vuurwapen te hanteren nagegaan) kunnen zij genieten van het uitzonderingsregime dat voorzien wordt in dit artikel. Dat betekent dat ze met hun sportschutterslicentie bepaalde vergunningsplichtige vuurwapens kunnen aankopen zonder er telkens afzonderlijke vergunningen voor te moeten aanvragen. Over welke vuurwapens het gaat, wordt vastgesteld in een ministerieel besluit van 15 maart 2007.⁸⁶ Voor de vergunningsplichtige vuurwapens die niet in dit ministerieel besluit vermeld worden, moeten sportschutters nog steeds een vergunning aanvragen volgens de normale procedure. Ze kunnen die vergunning krijgen op grond van de wettige reden 'sportief schieten', waarbij hun sportschutterslicentie dan als bewijsmiddel dient.

3.2.4 *Andere belangrijke bepalingen in de wapenwet*

Naast de indeling van de wapens in drie categorieën en het uitwerken van een regelgevend kader om vergunningsplichtige wapens te verkrijgen, voorziet de wapenwet ook in een reeks andere bepalingen die diverse aspecten van de handel, het gebruik en bezit van vuurwapens reguleren.

✓ Registratie, identificatie en opspoorbaarheid van vuurwapens

Artikel 4 van de wapenwet bepaalt dat alle in België gefabriceerde of ingevoerde vuurwapens ingeschreven moeten worden in een centraal wapenregister (CWR), waar ze

een uniek identificatienummer krijgen. Met deze bepaling en de uitwerking ervan in het koninklijk besluit van 10 oktober 2010⁸⁷ komt de Belgische wetgever tegemoet aan de verplichting die de Europese vuurwapenrichtlijn oplegt om alle wapens te markeren en te registreren, met het oog op een volledige opspoorbaarheid van de wapens die in de lidstaten circuleren. Voor de invoering van de nieuwe wetgeving waren vuurwapens in België weliswaar al opspoorbaar, maar in beperktere mate: de wapens die particulieren kochten en verkochten werden al geregistreerd in het CWR, maar de wapens die wapenhandelaars aankochten of invoerden werden alleen manueel geregistreerd in hun eigen registers (over deze registers, zie ook paragraaf 5.3).

Het KB van 10 oktober 2010 bracht hier verandering in door te bepalen dat alle vuurwapens die in België op de markt gebracht worden aan de bron geregistreerd moeten worden, dus nog voor de handelaars ze op de markt brengen. Omdat fabrikanten en invoerders hoe dan ook verplicht zijn om al hun wapens voor een kwaliteitsproef (de 'wettelijke proef') aan te bieden bij de proefbank voor vuurwapens in Luik vooraleer ze op de markt mogen worden gebracht, werd ervoor gekozen de proefbank ook te laten instaan voor de eerste registratie van de vuurwapens in het CWR. Alle vuurwapens die in België op de markt worden gebracht, of ze nu in België geproduceerd zijn of door een handelaar ingevoerd worden, worden dus in het CWR geregistreerd nog voor ze effectief in de particuliere handel terechtkomen. In het CWR worden ook de kenmerken van het wapen en de identiteit van de fabrikant of de invoerder ingebracht. Zo zijn wapens van in het begin van hun 'loopbaan' opspoorbaar.⁸⁸ Voor de vuurwapens die niet door de proefbank aan de wettelijke proef moeten worden onderworpen, bijvoorbeeld doordat ze reeds door een erkende proefbank in het buitenland getest werden, werd ook een regeling uitgewerkt. De directeur van de proefbank beslist geval per geval, op basis van een aantal criteria zoals zijn kennis van de wapensector, de voorgeschiedenis van de wapenhandelaar die de wapens invoert en het bestaan van een objectief en betrouwbaar document dat de kenmerken van de wapens beschrijft, of hij de wapens fysiek wil inspecteren voordat hij ze in het CWR registreert, of dat hij de registratie verricht op basis van de gedetailleerde en op eer eenvormig verklaarde lijst waarop alle technische kenmerken van de wapens staan vermeld. Tweedehandse wapens moeten hoe dan ook fysiek worden voorgelegd.⁸⁹

Het zijn de provinciale wapendiensten die instaan voor de registratie van de door hen afgegeven wapenvergunningen, van overgedragen of verkochte wapens, van Europese vuurwapenpassen, en van erkenningen als wapenhandelaar, verzamelaar of uitbater van een schietstand.⁹⁰ Het KB van 10 oktober 2010 voorziet dat de gewestelijke diensten die bevoegd zijn voor het toezicht op de in-, uit- en doorvoer van wapens toegang hebben tot het CWR. Zo zijn deze diensten bijvoorbeeld in staat om zelf te controleren of iemand die een wapen wil uitvoeren het wel legaal voorhanden heeft.⁹¹ Ze kunnen in principe dus ook nagaan waar ingevoerde vuurwapens terechtkomen.

✓ Specifieke verbodsbepalingen

Artikel 19 van de wapenwet bevat een reeks specifieke verbodsbepalingen. Zo is het onder meer verboden om:

- wapens per postorder of via het internet te verkopen of te koop aan te bieden aan particulieren, of de verkoop op afstand van wapens aan particulieren te organiseren (De achterliggende motivering van deze bepalingen is dat de wetgever elke verkoop van wapens op afstand wil verbieden. Bij een verkoop op afstand kan immers onmogelijk worden voldaan aan de verplichtingen die gelden bij de overdracht van een wapen, zoals het nagaan van de identiteit van de koper en zijn bezitstitel voor het verwerven van een wapen. Dit belet niet dat erkende wapenhandelaars reclame kunnen maken voor hun producten op een internetsite. Er mag alleen nooit een kooptransactie tot stand komen via een site.);
- reclame te maken voor verboden wapens;
- vuurwapens te verkopen aan particulieren jonger dan 18 jaar⁹²;
- reclame te maken voor vergunningsplichtige wapens of deze wapens te koop te stellen zonder op zichtbare wijze aan te geven dat voor het voorhanden hebben ervan een vergunning is vereist;
- vuurwapens, niet-vuurwapens die projectielen kunnen afschieten of munitie te koop aan te bieden, te verkopen of over te dragen op openbare markten, beurzen en andere plaatsen zonder vaste vestiging (op beurzen mogen, mits de toelating van de minister van Justitie, wel vrij verkrijgbare wapens verkocht worden);
- de nummers van vuurwapens te wissen of onleesbaar te maken en niet-geregistreerde en niet-genummerde vuurwapens te verhandelen, te vervoeren, te dragen of op te slaan.

✓ Het bewaren en vervoeren van vuurwapens

De wapenwetgeving reguleert ook het bewaren en vervoeren van vuurwapens. Wapenbezitters moeten bij het thuis bewaren van hun vergunningsplichtige wapens en de munitie ervoor altijd de volgende veiligheidsmaatregelen nemen:

- de wapens moeten ongeladen zijn;
- de wapens en de munitie moeten buiten het bereik van kinderen bewaard worden;
- de wapens en de munitie mogen niet onmiddellijk samen toegankelijk zijn;
- de wapens en de munitie moeten worden bewaard op een plaats die geen uiterlijk kenteken draagt dat er zich een wapen of munitie bevindt.

Afhankelijk van het aantal bewaarde vuurwapens moeten een aantal bijkomende maatregelen genomen worden. Particulieren die één tot en met vijf vergunningsplichtige vuurwapens bewaren, moeten ten minste een van de volgende maatregelen ne-

men: een veiligheidsslot op de wapens aanbrengen, het wegnemen en apart bewaren van een voor de werking van het wapen essentieel onderdeel, of het bevestigen van het wapen met een ketting aan een vast punt. Particulieren die zes tot en met tien vergunningsplichtige wapens bezitten, moeten die bewaren in een slotvaste en in een van stevig materiaal gemaakte wapenkast. Particulieren die elf tot en met dertig wapens bezitten, moeten die bewaren in een daarvoor ontworpen wapenkuis, die afgesloten kan worden met een elektronische, magnetische of mechanische sleutel, een numerieke of alfabetische code, of biometrische herkenning. De kuis moet zich in een ruimte bevinden waarvan alle toegangen en ramen afgesloten zijn. De sleutels van de wapenkuis en de ruimte waarin de kuis en de munitie zich bevinden, moeten zich op een veilige plaats bevinden waartoe alleen de eigenaar toegang heeft. Particulieren die meer dan dertig wapens bezitten, moeten specifieke bijkomende veiligheidsvoorwaarden naleven.⁹³

Vuurwapens vervoeren is alleen toegestaan aan houders van een erkenning als handelaar of verzamelaar, aan houders van een vergunning tot het voorhanden hebben van een vuurwapen, van een jachtverlof en van een sportschutterslicentie, aan houders van een wapendrachtvergunning, en aan professionele internationale vervoerders. Houders van een vergunning voor wapenbezit, van een jachtverlof of een sportschutterslicentie mogen hun wapens alleen vervoeren tussen hun woon- of verblijfplaatsen en tussen hun woon- of verblijfplaatsen en de schietstand, het jachtterrein of een erkende persoon. Tijdens het vervoer moeten de wapens ongeladen zijn, en moeten ze verpakt zijn in een afgesloten koffer of voorzien zijn van een trekkerslot of een equivalente beveiliging.⁹⁴

✓ Overgangsbepalingen

Dat het controleregime voor het wapenbezit in 2006 strenger werd, maakte een aantal overgangsbepalingen noodzakelijk, zodat particulieren die vuurwapens bezaten onder het oude regime zich in regel konden stellen met de nieuwe wapenwet. Deze bepalingen worden hier kort toegelicht. Daarbij maken we steeds het onderscheid tussen de eerste versie van de nieuwe wapenwet, zoals die in 2006 werd ingevoerd, en de versie van na de wijzigingen van 2008.

Ten eerste kondigde de nieuwe wapenwet een (tijdelijke) amnestie af voor vuurwapens die onder het oude controleregime illegaal gehouden werden. Zo bepaalde de nieuwe wet dat de bezitters van een wapen waarvoor volgens de wet van 1933 een vergunning vereist was, hetzij de nodige vergunning voor het wapen konden aanvragen, hetzij konden opteren voor een anonieme afstand bij een lokale politiedienst. Voor zover het betrokken wapen niet werd gezocht of geseind stond, werd geen vervolging ingesteld.⁹⁵ Een anonieme en vervolgingsvrije afstand werd ook voorzien voor de be-

zitters van een verboden wapen.⁹⁶ Zij konden afstand doen van deze wapens bij een lokale politiedienst zonder vervolgd te worden (als het betrokken wapen niet gezocht werd of geseind stond).⁹⁷ Voorts stipuleerde de wet dat personen die – onder het regime van de oude wapenwet – een vergunning hadden voor een wapen dat met de nieuwe wet verboden werd, dat wapen hetzij door de proefbank voor vuurwapens onomkeerbaar moesten laten ombouwen of neutraliseren tot een niet-verboden wapen, hetzij het overdragen aan een persoon die gerechtigd was het voorhanden te hebben, hetzij er afstand van doen bij de lokale politie van hun verblijfplaats, tegen een billijke vergoeding.⁹⁸

Ten tweede bepaalde de nieuwe wapenwet dat wapenvergunningen die waren afgegeven onder het oude controleregime van 1933 gedurende vijf jaar geldig zouden blijven, te rekenen vanaf de datum van hun afgifte of van de laatste wijziging waarvoor rechten en retributies waren geïnd.⁹⁹ Deze bepaling impliceerde dat alle oude vergunningen hernieuwd moesten worden als of van zodra de geldigheidsstermijn van vijf jaar overschreden was. Deze hernieuwing moest dan gebeuren volgens de (strengere) voorwaarden van artikel 11, §3 van de nieuwe wet, zodat de aanvrager bijvoorbeeld een wettige reden voor het wapenbezit moest aantonen. Dat de wetwijziging van 2008 de beperkte geldigheidsduur van vergunningen (vijf jaar) opnieuw verving door de onbeperkte geldigheidsduur, had ook implicaties voor de overgangsbepalingen met betrekking tot vergunningen die waren afgeleverd onder het regime van de oude wapenwet. In de wet werd ingeschreven dat de vergunningen hernieuwd moesten worden die waren uitgereikt sedert meer dan vijf jaar voor de inwerkingtreding van de wapenwet van juni 2006. Dat betekende dat alle vergunningen die voor 9 juni 2001 waren afgegeven, hernieuwd moesten worden.¹⁰⁰ Vergunningen afgeleverd na die datum bleven ook onder het regime van de nieuwe wet geldig en moesten niet meer hernieuwd worden.

Ten derde bepaalde de nieuwe wapenwet dat personen die een wapen bezaten dat met de nieuwe wet vergunningsplichtig werd (de oude 'jacht- en sportwapens'), daarvan aangifte moesten doen bij de gouverneur van hun verblijfplaats via de lokale politie.¹⁰¹ In het geval dat de aangever houder was van een jachtverlof of een sportschutterslicentie kon het wapen automatisch op deze documenten geregistreerd worden. Indien dat niet geval was, bepaalde de wet dat aan de aangever een vergunning uitgereikt zou kunnen worden, op voorwaarde dat de betrokkene meerderjarig was en geen interdicterende veroordelingen of maatregelen had opgelopen.¹⁰² In de eerste versie van de nieuwe wet was deze vergunning vijf jaar geldig. Bij het verstrijken van deze termijn moest de vergunning hernieuwd worden, met dien verstande dat de aanvrager op dat ogenblik moest voldoen aan de strikte criteria van artikel 11, §3 van de wapenwet. Met de wetwijziging van 2008 viel de beperkte geldigheid van vergunningen weg. Wapenbezitters die hun jacht- en sportwapens volgens deze overgangsregeling regula-

riseerden of al geregulariseerd hadden (en dus niet onderworpen waren aan de strengere procedure van het nieuwe regime), verkregen zo dus een vergunning met een in principe onbeperkte geldigheid.¹⁰³

De duur van de overgangperiode was aanvankelijk vastgesteld op zes maanden na de invoering van de nieuwe wet. Omdat al snel bleek dat deze termijn onmogelijk te handhaven was, werd hij een paar keer verlengd. De overgangperiode liep uiteindelijk definitief ten einde op 31 oktober 2008. Sinds het verlopen van deze termijn kunnen bezitters die hun vuurwapens niet geregulariseerd hebben, dat niet meer doen volgens de hierboven vermelde overgangsbepalingen. Deze vuurwapens zijn nu illegale wapens geworden.

3.3 Het institutionele kader

✓ De Federale Overheidsdiensten Justitie en Binnenlandse Zaken

Op federaal niveau dragen zowel de minister van Justitie als de minister van Binnenlandse Zaken bevoegdheden wat betreft het controleregime voor vuurwapens. In principe is de minister van Justitie zowel inhoudelijk als functioneel de hoofdverantwoordelijke voor het controleregime. De technisch-juridische expertise over de federale wapenwetgeving is bijvoorbeeld ondergebracht bij de FOD Justitie, meer bepaald bij de Federale Wapendienst (zie hieronder). Naast de minister van Justitie is echter ook de minister van Binnenlandse Zaken bevoegd voor het controleregime voor vuurwapens. Zo is het de minister van Binnenlandse Zaken die als hiërarchische overste de officiële instructies moet geven aan de politiediensten die betrokken zijn bij de controle op vuurwapens, bijvoorbeeld de dienst bij de federale politie die het Centraal Wapenregister beheert en de dienst wapenzwendel. Bovendien is het de FOD Binnenlandse Zaken die het personeel en de informatica (bv. het Ariadne-systeem voor het beheer van vergunningen en erkenningen) ter beschikking stelt van de gouverneurs om de dossiers met betrekking tot vuurwapens op te volgen.

✓ De Federale Wapendienst

Met de invoering van de nieuwe wapenwet in 2006 werd binnen de schoot van de FOD Justitie een Federale Wapendienst opgericht. Deze dienst heeft verschillende taken. Ten eerste adviseert hij de minister van Justitie over de richtlijnen die – in overleg met de minister van Binnenlandse Zaken – aan de provinciegouverneurs worden gegeven in het kader van de uitoefening van hun bevoegdheden krachtens de wapenwet. Op die manier kan een meer uniforme toepassing van de wapenwet gewaarborgd worden. Ten tweede organiseert deze dienst de beroepsbekwaamheidsexamens voor de

wapenhandelaars, en werkt hij de theoretische en praktische proeven uit voor personen die een wapenvergunning aanvragen. Ten derde staat de dienst in voor het overleg met de betrokken overheidsdiensten en belangenorganisaties, en voor het uitwerken van besluiten en omzendbrieven ter uitvoering van de wapenwet.¹⁰⁴ De dienst behandelt ook de beroepen die ingesteld worden tegen beslissingen van de gouverneur tot weigering, beperking, schorsing of intrekking van een erkenning of een vergunning¹⁰⁵ en de aanvragen tot organisatie van wapenbeurzen.¹⁰⁶ Ten slotte probeert de Federale Wapendienst de werkzaamheden van de provinciale wapendiensten te coördineren en te uniformiseren door regelmatige overlegvergaderingen met alle provincies en door hun vragen over principekwesties en concrete toepassingsgevallen te beantwoorden. Ook andere betrokken overheden, belangengroepen en particulieren kunnen zich tot de dienst wenden voor vragen over de vuurwapenwetgeving.

✓ De Adviesraad voor Wapens

Met de nieuwe wapenwet werd ook een Adviesraad voor Wapens opgericht, waarin verschillende overheidsdiensten en belangenorganisaties vertegenwoordigd worden die bij het controleregime voor vuurwapens betrokken zijn. De Adviesraad, die wordt voorgezeten door de vertegenwoordiger van de Federale Wapendienst,¹⁰⁷ is meer bepaald samengesteld uit vertegenwoordigers van de proefbank, het Centraal Wapenregister, de federale en lokale politie, en uit Nederlandstalige en Franstalige vertegenwoordigers van de gouverneurs, van verenigingen die de belangen van wapenhandelaars verdedigen, de wapenmusea, verenigingen van wapenfabrikanten, de verzamelaars, de schiet-sportfederaties, de jacht, en van “onafhankelijke verenigingen of organisaties die een daadwerkelijke ervaring kunnen aanvoeren in verband met het omgaan met en het voorkomen van problemen inzake het bezit en gebruik van lichte wapens” (in casu het Vlaams Netwerk Lichte Wapens en de *Groupe de recherche et d’information sur la paix et la sécurité* (GRIP)).¹⁰⁸ De samenstelling van de Adviesraad voor Wapens wordt door sommigen bekritiseerd omdat er geen vertegenwoordigers van de gerechtelijke overheid in de raad zetelen.¹⁰⁹ Ook de gewestelijke diensten die verantwoordelijk zijn voor de controle op de in- en uitvoer van vuurwapens zijn niet aanwezig in de Adviesraad.

De minister van Justitie kan de raad om advies vragen over wijzigingen aan de wapenwet en over ontwerpen van uitvoeringsbesluit. In enkele gevallen is de minister verplicht om de Adviesraad te raadplegen, onder meer wanneer het gaat over ontwerpen van besluit met betrekking tot de veiligheidsmaatregelen voor het vervoeren en opslaan van wapens of munitie, de markering en registratie van wapens, de overdracht van wapens en munitie, en de deontologische code voor erkende wapenhandelaars.¹¹⁰ De adviezen van de raad zijn echter niet bindend. Doorgaans bestaat er binnen de raad geen unanimité over de in te nemen standpunten en worden in de uiteindelijke adviezen de verschillende standpunten opgelijst en uiteengezet.

Om zijn werkzaamheden te ondersteunen, heeft de adviesraad vier thematische werkgroepen ingericht, meer bepaald de werkgroep ‘folkloristisch schieten’, die zich bezighoudt met de wapens die voor het schieten in een folkloristische context gebruikt mogen worden; de werkgroep ‘wapens voor wapenrekken’, die zich buigt over de lijst van de historische en decoratieve wapens; de werkgroep ‘modellen’, die belast is met het actualiseren van de formulieren voor wapenbezit (de zogenaamde ‘modellen’ 1 tot 13); en de werkgroep ‘veiligheidsmaatregelen voor particulieren’, die adviezen moet voorbereiden over het aanpassen van het koninklijk besluit van 1997 betreffende de veiligheidsvoorwaarden bij het opslaan, het voorhanden hebben en het verzamelen van vuurwapens of munitie.¹¹¹

De Federale Wapendienst maakt in zijn activiteitenverslag 2006-2008 een gemengde evaluatie van de werkzaamheden van de werkgroepen en van de voltallige vergadering van de Adviesraad: “enerzijds kon de FWD een hoge deelnemingsgraad (actief en passief) aan de vergaderingen vaststellen, maar anderzijds verlopen de discussies vaak zeer moeizaam omdat de leden uiteenlopende en vaak tegenstrijdige belangen verdedigen.”¹¹² Deze analyse stemt overeen met hoe een meerderheid van de voor dit onderzoek geïnterviewde stakeholders de werking van de Adviesraad voor Wapens evalueren.

✓ De gouverneurs en de provinciale wapendiensten

De gouverneurs spelen een sleutelrol in de wapenwet van 8 juni 2006. Met de invoering van de nieuwe wet werden de gouverneurs bevoegd om de erkenningen en alle vergunningen uit te reiken. Voorheen waren de gouverneurs alleen bevoegd om vergunningen af te leveren voor het bezit van oorlogswapens.¹¹³ De provinciegouverneurs worden bij deze taken ondersteund door provinciale wapendiensten. Het personeel van deze wapendiensten en de software voor de informaticasystemen worden ter beschikking gesteld door de FOD Binnenlandse Zaken. Sinds enige tijd werken alle provinciale wapendiensten met eenzelfde softwareprogramma (*Ariadne*), en er bestaan plannen om het in een latere fase te koppelen aan het nieuwe besturingssysteem van het Centraal Wapenregister.

Omdat de provinciale wapendiensten na de inwerkingtreding van de nieuwe wapenwet niet alleen bevoegd werden voor het afleveren van alle nieuwe vergunningen, maar ook moesten instaan voor de regularisatie van alle oude vergunningen en van de voorheen vrij verkrijgbare wapens, werden ze overstelpt met werk. In combinatie met een gebrek aan personeelscapaciteit leidde dit tot achterstanden in de afhandeling van dossiers, die nog steeds niet volledig weggewerkt zijn. Deze problematiek wordt in meer detail behandeld in paragraaf 9.2. De provinciale wapendiensten staan ook in voor de vijfjaarlijkse controle op wapenvergunningen en erkenningen.¹¹⁴

✓ De gewesten en gemeenschappen

De gewesten en gemeenschappen dragen in het Belgische controleregime verschillende bevoegdheden. De gewesten zijn ten eerste bevoegd voor de controle op de in-, uit- en doorvoer van vuurwapens.¹¹⁵ De Dienst Controle Strategische Goederen van het Departement Internationaal Vlaanderen is belast met het uitreiken van vergunningen voor de in-, uit- en doorvoer van vuurwapens.¹¹⁶ Ten tweede zijn de gewesten bevoegd voor de jacht. In het kader van de Belgische wapenwet betekent dit dat ze onder meer verantwoordelijk zijn voor de regelgeving met betrekking tot de vuurwapens die in Vlaanderen gebruikt kunnen worden voor de jacht, en voor het uitreiken van de jachtverloven. Een jachtverlof kan alleen worden uitgereikt aan personen die geslaagd zijn voor een theoretisch en praktisch examen. Deze examens worden jaarlijks georganiseerd door het Agentschap voor Natuur en Bos van de Vlaamse overheid.¹¹⁷ De gemeenschappen, die in het Belgische institutionele stelsel bevoegd zijn voor sport, dragen in het Belgische controleregime voor vuurwapens de verantwoordelijkheid voor het sportschieten. Dat betekent dat ze onder meer bevoegd zijn voor de regelgeving over en de controle op de sportschutterslicentie. Met het sportschuttersdecreet van 11 mei 2007 heeft de Vlaamse overheid ervoor gekozen de sportschutterslicenties te laten uitreiken door schietsportfederaties, die daartoe door haar gemachtigd en gecontroleerd worden.¹¹⁸

✓ De federale en lokale politie

Bij de federale politie houden twee diensten zich specifiek met vuurwapens bezig. De dienst wapenzwendel binnen de directie van de bestrijding van de criminaliteit tegen goederen (DJB) van de federale gerechtelijke politie houdt zich bezig met de aanpak van malafide wapenhandelaars, illegale wapenhandelaars en bevoorradingsbronnen van het in België actieve criminele milieu.¹¹⁹ Daarnaast is er de dienst die het Centraal Wapenregister (CWR) beheert. Het CWR is een geïnformatiseerde databank waarin gegevens worden opgenomen over het bezit en de overdracht van vuurwapens, en over wapenbezitters en erkende personen.¹²⁰ Het register werd opgericht in 1989. Tot dan werden registers over wapenbezit bijgehouden door de gemeentelijke politiekorpsen, die verantwoordelijk waren voor het uitreiken van de vergunningen. België is een van de weinige landen in West-Europa waar op nationaal niveau een wapenregister wordt bijgehouden; in Nederland en Duitsland bijvoorbeeld gebeurt dat op regionaal niveau.¹²¹ Niettemin ligt het CWR vaak onder vuur, niet het minst omdat een significant aantal registraties in het CWR fouten bevat in de beschrijving van het wapen of in de gegevens van de bezitter.¹²² We gaan uitgebreider in op het CWR in paragraaf 9.2, waar we het Belgische regime voor de controle op vuurwapens evalueren.

Ook de lokale politiezones zijn betrokken bij de controle op wapenhandel en -bezit. Zo bepaalt de wapenwet dat de korpschefs van de lokale politiezones voor elke aan-

vraag van een wapenvergunning een advies moeten verlenen aan de gouverneur over de aanvrager ervan.¹²³ De lokale politie organiseert ook de theoretische proeven die aanvragers van een wapenvergunning moeten afleggen om een vergunning te kunnen krijgen. De omzendbrieven van 31 maart 2010 en van 29 oktober 2010 werken de taken van de lokale politiezones met betrekking tot de controle op het particuliere wapenbezit verder uit. In het bijzonder wordt voorgeschreven dat de verleende vergunningen door de provinciale wapendiensten naar de lokale politiediensten gestuurd worden, zodat die ze aan de aanvragers kunnen bezorgen. Na de effectieve aankoop van het wapen moet de lokale politie bovendien nagaan of alle informatie op de vergunning (bv. serienummer, type wapen, merk) klopt met de kenmerken van het wapen, zoals dat door de bezitter moet worden voorgelegd aan de lokale politie, en de registratie ervan in het CWR. Een gelijkaardige procedure geldt voor sportschutters en jagers die een wapen aankopen op basis van hun sportschutterslicentie of jachtverlof. De gouverneur, die van deze kooptransacties op de hoogte moet worden gesteld via een formulier dat de overdracht van deze wapens registreert (het zogenaamde ‘model 9’), moet de lokale politie hierover inlichten en het model 9 doorsturen. De lokale politie zal de wapenbezitter dan uitnodigen om het model 9 te komen afhalen. Ook in dit geval zal de politie het wapen controleren om na te gaan of de kenmerken van het wapen juist geregistreerd staan in het CWR. Als de politie bovendien over indicaties beschikt dat het wapenbezit een gevaar kan opleveren voor de openbare orde, dan kan de gouverneur op basis van artikel 13 van de wapenwet eventueel het recht op het bezit van de wapens intrekken. Binnen elke zone moet volgens de omzendbrief van 31 maart 2010 bovendien een ‘referentie-politicambtenaar’ aangesteld worden om de wapendossiers op te volgen. Dat omvat onder meer dat hij moet waken over de correcte registratie van vuurwapens in het CWR, een proces-verbaal moet opstellen bij verlies, diefstal of vernietiging van een wapen, de provinciale wapendiensten informeren over elementen die het voorhanden hebben van een wapen kunnen beïnvloeden, adviezen voorbereiden die de lokale politie moet geven aan de gouverneur bij de aanvraag van wapenvergunningen, en de theoretische proef organiseren.¹²⁴

✓ De proefbank voor vuurwapens

De Proefbank voor Vuurwapens¹²⁵ werd opgericht in Luik op 10 mei 1672. De huidige werking wordt geregeld door de wet van 24 mei 1888¹²⁶ en een KB dat voorziet in een algemeen reglement.¹²⁷ De proefbank in Luik is geen loutere overheidsinstelling; de wapenmeesters worden bijvoorbeeld verkozen door de wapenfabrikanten die er op regelmatige basis hun wapens laten beproeven. De bank heeft verschillende opdrachten. Zo moet ze alle vuurwapens die in België gefabriceerd of ingevoerd worden identificeren, beproeven en markeren (met uitzondering van de wapens die gemerkt werden met een proefmerk van een erkende buitenlandse proefbank). De proefbank

staat ook in voor de eerste registratie van de vuurwapens in het CWR. Vooraleer vuurwapens in België op de markt kunnen worden gebracht – of ze nu in België geproduceerd zijn of door een handelaar ingevoerd worden – moeten ze door de proefbank in het CWR geregistreerd worden.¹²⁸ Ten slotte kunnen wapenbezitters hun vuurwapens door de Proefbank definitief laten neutraliseren, zodat het vrij verkrijgbare wapens worden.¹²⁹